

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และขอเสนอแนะ

บทนี้จะกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และขอเสนอแนะ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามโครงการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการบริหารงานวิชาการตามโครงการสอนศาสนาอิสลาม ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร ประชากรประกอบด้วย บุคลากร 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 545 คน กลุ่มครูสอนศาสนาอิสลาม จำนวน 529 คน และกลุ่มครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 545 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชากร ใ้ร้อยละ 25 ของจำนวนประชากรทั้งหมด โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้จำนวนตัวอย่างประชากรจากกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 137 คน กลุ่มครูสอนศาสนาอิสลาม จำนวน 137 คน และกลุ่มครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 137 คน รวมจำนวนตัวอย่างประชากร สำหรับการตอบแบบสอบถาม ทั้งหมด 411 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างประชากรสำหรับการสัมภาษณ์ ใ้การสุ่มตัวอย่างประชากร ร้อยละ 25 ของจำนวนตัวอย่างประชากรที่ใช้สำหรับการตอบแบบสอบถาม ได้จำนวน 105 คน รวมตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งการตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ จำนวน 516 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร หนังสือ บทความ ระเบียบปฏิบัติ งานวิจัยและสัมภาษณ์หัวหน้า ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของโครงการสอนศาสนาอิสลาม ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้ สำนักงานศึกษาธิการเขต 2 หลังจากสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้ว นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ แก้ไขและให้ข้อเสนอแนะ แล้วจึงนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา และการบริหารงานวิชาการ สอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 6 ท่าน ตรวจสอบแก้ไขให้คำแนะนำในด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มทดลองที่มีไว้ตัวอย่างประชากร จำนวน 10 โรงเรียน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .81

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ตามเกี่ยวกับสถานการณ์ส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) และเติมคำในช่องว่าง มีจำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 2 ตามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มีจำนวน 34 ข้อ

ตอนที่ 3 ตามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานวิชาการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) จำนวน 23 ข้อ และในส่วนท้ายเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended)

ส่วนแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ตามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียน

ตอนที่ 2 ตามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารงานวิชาการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งและรับคืนแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และด้วยตนเอง แบบสอบถามที่แจกไปทั้งหมด 411 ฉบับ ได้รับคืน จำนวน 399 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.08 แยกเป็นกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 133 ฉบับ ครูสอนศาสนาอิสลาม จำนวน 133 ฉบับ และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 133 ฉบับ ส่วนแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ออกไปเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างประชากรจำนวน 105 คน แยกเป็นกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 35 คน กลุ่มครูสอนศาสนาอิสลาม จำนวน 35 คน และกลุ่มครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 35 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 แบบสอบถาม

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ และหาการยอดแล้วเสนอใน รูปตารางประกอบคำบรรยาย

2. ข้อมูลที่เป็นสภาพการบริหารงานวิชาการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียน วิเคราะห์เป็นรายข้อ และวิเคราะห์เป็นส่วนรวมของสภาพการบริหารงานวิชาการสอนศาสนาอิสลามในแต่ละค้ำน แยกเป็น 6 ค้ำน ได้แก่ ค้ำนหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ ค้ำนการเรียนการสอน ค้ำนสื่อการเรียนการสอน ค้ำนกิจกรรมเสริมหลักสูตร ค้ำนการนิเทศการศึกษา และค้ำนการวัดและประเมินผลการศึกษา โดยใช้ค่ามัธยิมเลขคณิต (Arithmetic Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

3. ข้อมูลที่เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานวิชาการสอนศาสนาอิสลาม ในส่วนที่เป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) วิเคราะห์โดยค่ามัธยิมเลขคณิต (Arithmetic Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ส่วนที่เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended) วิเคราะห์ร่วมกับแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ตอนที่ 2 โดยการจัดลำดับความถี่

และนำเสนอโดยการบรรยาย

4.2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์โดยจัดลำดับความถี่ และนำเสนอโดยการบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 73.18 ส่วนเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 26.82 ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 46 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.82 ครูสอนศาสนาอิสลาม ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21 - 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.10 ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.59 ถ้ารวมผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสามกลุ่มแล้ว ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.07

การจำแนกผู้ตอบแบบสอบถามตามศาสนาปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 76.70 นับถือศาสนาอิสลามคิดเป็นร้อยละ 22.55 ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 69.17 นับถือศาสนาอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 30.83 กลุ่มครูสอนศาสนาอิสลามคิดเป็นร้อยละ 100 รวมผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 กลุ่ม ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 51.13 นับถือศาสนาพุทธคิดเป็นร้อยละ 48.62 และศาสนาอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 0.25

การจำแนกผู้ตอบแบบสอบถามตามวุฒิทางการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 63.91 ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ มีวุฒิปริญญาตรี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 64.41 และ ครูสอนศาสนาอิสลาม มีวุฒิม.ศ. 3 หรือเทียบเท่า มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.14

จำแนกผู้ตอบแบบสอบถามตามภูมิลำเนาเดิม ส่วนใหญ่ผู้บริหารโรงเรียน และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คิดเป็น ร้อยละ 82.71 และ 82.71 ตามลำดับ

การจำแนกผู้ตอบแบบสอบถามตามอายุราชการ และระยะเวลาทำ การสอนศาสนาอิสลาม ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีอายุราชการ ระหว่าง 21 - 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.81 ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ มีอายุราชการ น้อยกว่า 6 ปีและระหว่าง 6- 10 ปี มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.83 เท่ากัน และครูสอนศาสนาอิสลาม ทำการสอนศาสนา อิสลามในโรงเรียน เป็นระยะเวลา 4 ปี มากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 34.59

การจำแนกผู้ตอบแบบสอบถามตามตำแหน่งและระยะเวลาการดำรง ตำแหน่ง ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 50.38 และมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งระหว่าง 1 - 5 ปี ร้อยละ 57.14 ครูหัวหน้าฝ่ายวิชา การ ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 1 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.92 และมีระยะเวลาการ ดำรงตำแหน่งนี้ระหว่าง 1 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 84.96

การจำแนกผู้ตอบแบบสอบถาม ตามสถานภาพสมรส ครูสอนศาสนา อิสลามส่วนใหญ่ สมรสแล้วคิดเป็นร้อยละ 64.66 รองลงมาคือ โสด คิดเป็นร้อยละ 34.59

การจำแนกผู้ตอบแบบสอบถามตามวุฒิทางศาสนา ครูสอนศาสนาอิสลาม ส่วนใหญ่มีวุฒิทางศาสนาระดับ ชานาวี คิดเป็นร้อยละ 38.35 รองลงมาได้แก่ วุฒิ ทางศาสนาระดับ มุทาวาซีเตาะห์ คิดเป็นร้อยละ 34.59 และระดับอินตีเคออี คิดเป็น ร้อยละ 26.31 ส่วนวุฒิสามัญนั้น ครูสอนศาสนาอิสลาม ส่วนมากมีวุฒิ ม.ศ. 3 หรือ เทียบเท่าคิดเป็นร้อยละ 54.14 วุฒิต่ำกว่า ม.ศ. 3 คิดเป็นร้อยละ 6.77

ครูสอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่เดินทางจากบ้านไปโรงเรียน เป็นระยะ ทางระหว่าง 1 - 3 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 65.41 รองลงมาได้แก่ ระยะทาง 10 กิโลเมตรขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 15.04

2. สภาพการบริหารงานวิชาการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียน

จากผลการวิจัยที่ได้จากแบบสอบถาม พบว่าสภาพการบริหารงานวิชาการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารโรงเรียนและครูสอนศาสนาอิสลาม มีความเห็นตรงกันว่า สภาพการบริหารงานวิชาการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียน มีการปฏิบัติค่านกิจกรรมเสริมหลักสูตรมากกว่าท่านอื่น ๆ รองลงมาได้แก่ ค่านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ค่านสื่อการเรียนการสอน ค่านการเรียนการสอน ค่านการวัดและประเมินผลการศึกษา และค่านการนิเทศการศึกษา ตามลำดับ

ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ มีความเห็นว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติค่านกิจกรรมเสริมหลักสูตรมากกว่าท่านอื่น ๆ รองลงมาได้แก่ ค่านสื่อการเรียนการสอน ค่านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ค่านการเรียนการสอน ค่านการวัดและประเมินผลการศึกษา และค่านการนิเทศการศึกษา ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาสภาพการบริหารงานวิชาการสอนศาสนาอิสลาม ในแต่ละท่านแล้ว สรุปได้ ดังนี้

1. ค่านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

สภาพการบริหารงานวิชาการโดยส่วนรวมท่านนี้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารโรงเรียน ครูสอนศาสนาอิสลาม และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ มีความเห็นตรงกันว่า "ครูสอนศาสนาอิสลามได้ใช้หลักสูตร คู่มือครู และแผนการสอนประกอบการสอน" มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ "มีการสนทนาหรืออภิปรายเกี่ยวกับหลักสูตรอิสลามศึกษาที่ใช้ในโรงเรียนกับครูหรือผู้นำทางศาสนาอิสลามในห้องเรียน" ในขณะที่กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและกลุ่มครูสอนศาสนาอิสลาม มีความเห็นว่า เรื่องนี้ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2. ค่านการเรียนการสอน

สภาพการบริหารงานวิชาการโดยส่วนรวมท่านนี้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารโรงเรียน ครูสอนศาสนาอิสลาม และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ มีความเห็นตรงกันว่า "การสอนมุ่งให้นักเรียนนำความรู้และหลักธรรมทางศาสนา

อิสลาม ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้" มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ "กระตุ้นให้ครูสอนศาสนาอิสลามเห็นความสำคัญของการทำบันทึกการสอน เพื่อเตรียมการสอนล่วงหน้าอยู่เสมอ" มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นว่า เรื่องที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดในค่านนี้ ได้แก่ "มีการเชิญวิทยากร หรือ ผู้รู้ทางศาสนาอิสลาม ในท้องถิ่นมาช่วยอบรมและช่วยสอนตามโอกาสอันควร" ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

3. ค่านสื่อการเรียนการสอน

สภาพการบริหารงานวิชาการโดยส่วนรวมค่านนี้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารโรงเรียน ครูสอนศาสนาอิสลาม และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ มีความเห็นตรงกันว่า เรื่องที่มีการปฏิบัติมากกว่าเรื่องอื่น ๆ ได้แก่ "มีการจัดเก็บ และรักษาสื่อการเรียนการสอนที่ชำรุดให้ดี และใช้ได้อย่างเสมอ" รองลงมาผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า "ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูสอนศาสนาอิสลามรู้จักวิธีสร้าง และหาสื่อการเรียนการสอนมาใช้ประกอบการสอน" ส่วนครูสอนศาสนาอิสลามมีความเห็นว่า "มีการจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอนตามแผนการสอนวิชาอิสลามศึกษาได้ กำหนดไว้" และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการมีความเห็นว่า "โรงเรียนมีหนังสืออ่านประกอบเกี่ยวกับศาสนาอิสลามสำหรับบริการครูและนักเรียนในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม" ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เรื่องที่มีการปฏิบัติน้อยกว่าเรื่องอื่น ๆ ผู้บริหารโรงเรียนและครูสอนศาสนาอิสลามมีความเห็นว่า "โรงเรียนมีหนังสืออ่านประกอบเกี่ยวกับศาสนาอิสลามสำหรับบริการครูและนักเรียนในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม" ส่วนครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ มีความเห็นว่า มีการจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ และสื่อการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษาให้ใช้ได้ใช้ในโรงเรียน

4. ค่านกิจกรรมเสริมหลักสูตร

สภาพการบริหารงานวิชาการโดยส่วนรวมค่านนี้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารโรงเรียนและครูสอนศาสนาอิสลาม มีความเห็นตรงกัน "นักเรียน

ให้ความร่วมมือในการจัดหรือร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลาม" มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการมีความเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นตรงกันว่า เรื่องที่มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุดในค่านนี้ ได้แก่ "มีการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวิชาอิสลามในโรงเรียนเป็นครั้งคราว"

5. ด้านการนิเทศการศึกษา

สภาพการบริหารงานวิชาการโดยส่วนรวมค่านนี้ อยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ มีความเห็นตรงกันว่า เรื่องที่มีการปฏิบัติมากกว่าเรื่องอื่น ๆ ได้แก่ "มีการติดตามผลการสอนวิชาอิสลามศึกษาของครูอยู่เสมอ" แต่ครูสอนศาสนาอิสลาม มีความเห็นว่า ฝ่ายโครงการสอนศาสนาอิสลาม เขตการศึกษา 2 ให้ความช่วยเหลืองานวิชาการสอนศาสนาอิสลามของโรงเรียน ปฏิบัติมากกว่าเรื่องอื่น ๆ ผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นตรงกันว่า เรื่องที่มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุดในค่านนี้ ได้แก่ ความช่วยเหลืองานวิชาการสอนศาสนาอิสลามของศึกษานิเทศก์จังหวัด

6. ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา

สภาพการบริหารงานวิชาการโดยส่วนรวมค่านนี้ อยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารโรงเรียน ครูสอนศาสนาอิสลาม และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ มีความเห็นตรงกันว่า เรื่องที่มีการปฏิบัติมากกว่าเรื่องอื่น ๆ ได้แก่ "ผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการให้คำแนะนำเกี่ยวกับหลักการและวิธีการประเมินการเรียนแก่ครูสอนศาสนาอิสลาม" เรื่องที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดในค่านนี้ ผู้บริหารโรงเรียน และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ มีความเห็นตรงกันคือ "วิเคราะห์และประเมินผลการสอนของครูสอนศาสนาอิสลามในรอบปีที่ผ่านมา" ส่วนครูสอนศาสนาอิสลาม มีความเห็นว่า เรื่องที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดในค่านนี้ ได้แก่ "รายงานผลการเรียนของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบหลังการวัดแต่ละครั้ง"

ผลการวิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์ สรุปสภาพการบริหารงานวิชาการสอนศาสนาอิสลาม ในโรงเรียน ดังนี้

1. ด้านหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้

โรงเรียนได้รับแจกเอกสารหลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับประถมศึกษา

พ.ศ. 2523 และแผนการสอนทุกโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครูสอนศาสนาอิสลาม และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 88.57, 88.57 และ 97.17 ตามลำดับ มีความเห็นว่า หลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2523 มีความเหมาะสมกับวัยและระดับชั้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

2. คำนวณการเรียนการสอน

ผู้บริหารโรงเรียน ครูสอนศาสนาอิสลาม และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ มีความเห็นว่า ครูสอนศาสนาอิสลามใช้วิธีการสอนหลาย ๆ วิธี ส่วนใหญ่จะใช้วิธีแบบบรรยาย โดยมีอุปกรณ์ประกอบ และวิธีที่ใช้น้อยที่สุด ได้แก่ แบบท่องจำ

เทคนิคและวิธีการสอนของครูสอนศาสนาอิสลามนั้น ผู้บริหารโรงเรียน ร้อยละ 56.67 มีความเห็นว่า สอนได้ดี สอดคล้องกับกิจกรรมในบทเรียน และเน้นให้นักเรียนปฏิบัติ อีกร้อยละ 30.00 มีความเห็นว่า ควรปรับปรุง และร้อยละ 13.33 มีความเห็นว่า สอนไม่ไต่ผล ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 80.65 มีความเห็นว่า สอนได้ดี และอีกร้อยละ 19.35 มีความเห็นว่า ควรปรับปรุง

ครูสอนศาสนาอิสลามเวลามีปัญหาทางการสอน ส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 28.75 จะไปปรึกษาขอรับคำแนะนำจากหัวหน้าฝ่ายวิชาการ รองลงมาได้แก่ ครูในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 27.50

3. คำนวณสื่อการเรียนการสอน

ผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 74.29 ได้จัดสรรงบประมาณค่าวัสดุรายหัวให้กับครูสอนศาสนาอิสลามในการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษา ส่วนในเรื่องการให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนแก่ครูสอนศาสนาอิสลามนั้น ทั้งผู้บริหารโรงเรียน และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 60.98 และ 34.29 ตามลำดับ จะให้ความช่วยเหลือโดยการให้วัสดุในการผลิตสื่อการเรียนการสอน รองลงมาได้แก่ การให้ค่าปรึกษาแนะนำในการผลิตสื่อ คิดเป็นร้อยละ 19.51 และ 34.28 ตามลำดับ

ครูสอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 48.53 ได้กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอนจะโตมาจากฝ่ายโครงการสอนศาสนาอิสลาม ประจำเขตการศึกษา 2 รองลงมาได้แก่ โรงเรียนจัดให้ คิดเป็นร้อยละ 20.00 สำหรับหนังสือ

เรียนวิชาอิสลาม นั้น ครูสอนศาสนาอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 40 กล่าวว่า นักเรียนมีหนังสือเรียนวิชาอิสลามศึกษา ไม่ครบทุกคน

4. คำนึงกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ผู้บริหารโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 54.29 ทอบว่า โรงเรียนมีห้องละหมาดสำหรับนักเรียนทำพิธีทางศาสนา และอีกร้อยละ 45.71 ทอบว่าไม่มี

ผู้บริหารโรงเรียน ครูสอนศาสนาอิสลาม และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 29.25, 30.00 และ 28.09 ตามลำดับ มีความคิดเห็นว่าโรงเรียนจัดกิจกรรมวันเมาลิก

ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 45.71 มีความเห็นว่าครูสอนศาสนาอิสลามนำนักเรียนไปละหมาดวันศุกร์ (ญามาอะฮ์) ที่สุเหร่า หรือมัสยิดทุกวันศุกร์

5. คำนึงการนิเทศการศึกษา

ผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่จะนิเทศและติดตามผลการสอนวิชาอิสลามศึกษาในเรื่องการแนะนำเทคนิคและวิธีการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 49.12 รองลงมาได้แก่ การประเมินผลวิชาอิสลามศึกษา คิดเป็นร้อยละ 26.32 ครูสอนศาสนาอิสลาม เคยขอความช่วยเหลือเกี่ยวกับการสอนวิชาอิสลามศึกษาจากครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ส่วนใหญ่เรื่องการวัดผลและการประเมินการศึกษา ได้แก่ การตรวจสอบจุดประสงค์ การออกข้อสอบ และการจัดทำ อศ.ป.02 คิดเป็นร้อยละ 40.00

ครูสอนศาสนาอิสลาม ได้รับความช่วยเหลือเกี่ยวกับการสอนวิชาอิสลามศึกษา จากผู้บริหารโรงเรียน และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ส่วนใหญ่ในเรื่องการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 30.51

ผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 44.82 และ 43.86 ตามลำดับ มีความเห็นตรงกันว่า บุคคลและหน่วยงานที่มานิเทศวิชาอิสลามศึกษาในโรงเรียนได้แก่ ศึกษานิเทศก์อำเภอ

ครูสอนศาสนาอิสลาม ส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 42.50 ให้ความเห็นว่า บุคคล ที่ให้ความช่วยเหลือในการสอนวิชาอิสลามศึกษาแก่เขามากที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ร้อยละ 32.50 เห็นว่า ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ

6. การวัดและประเมินผลการศึกษา

โรงเรียนส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 62.86 ไม่ได้ทำการวิเคราะห์และ ประเมินผลการสอนของครูสอนศาสนาอิสลาม โรงเรียนที่ทำการวิเคราะห์และประเมิน ผลการการสอนของครูสอนศาสนาอิสลาม ร้อยละ 37.14 มีความเห็นว่า ครูสอนศาสนา อิสลาม ควรจะได้รับความช่วยเหลือในด้านเทคนิคและวิธีการสอน รองลงมาได้แก่ การ ผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลการศึกษาตามลำดับ

ครูสอนศาสนาอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 97.14 ทอบว่าโรงเรียนมีแบบ กรอกคะแนน การประเมินผลประจำปี ตามโครงการสอนศาสนาอิสลาม ในโรงเรียน ประถมศึกษา (อศ.ป.02) และอีกร้อยละ 2.86 ทอบว่าไม่มี

ครูสอนศาสนาอิสลามใช้วิธีการประเมินผลการเรียนการสอนวิชาอิสลาม ศึกษา หลาย ๆ วิธี ส่วนใหญ่จะใช้วิธีสอบข้อเขียน คิดเป็นร้อยละ 36.67 และโรงเรียน ส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 77.14 ไม่เคยทำการวิเคราะห์ข้อสอบวิชาอิสลามศึกษา

ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการส่วนใหญ่จะให้คำแนะนำ ชี้แจงแก่ครูสอนศาสนา อิสลาม เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลวิชาอิสลามศึกษา ในเรื่องการตรวจสอบการ ผ่านจุดประสงค์ คิดเป็นร้อยละ 35.30 รองลงมาได้แก่ การออกข้อสอบ ร้อยละ 32.94

ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 57.14 เคยนำผลการสอนไป ปรึกษารื้อกับครูสอนศาสนาอิสลาม เพื่อปรับปรุงการสอน

3. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานวิชาการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียน

ผลการวิจัยที่ได้จากแบบสอบถามพบว่า ปัญหาในการบริหารงานวิชาการสอน ศาสนาอิสลามในโรงเรียน โดยส่วนรวมแล้ว มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ผู้บริหารโรงเรียน ครู สอนศาสนาอิสลาม และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ มีความเห็นตรงกันว่า ปัญหาด้านสื่อการเรียน การสอนมีปัญหามากกว่าด้านอื่น ๆ ผู้บริหารโรงเรียน

และครูสอนศาสนาอิสลาม มีความเห็นว่า คำนึงกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด แต่ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการมีความเห็นว่า คำนึงการเรียนการสอน

เมื่อพิจารณาปัญหาการบริหารงานวิชาการสอนศาสนาอิสลามในแต่ละด้านแล้วสรุปปัญหาได้ดังนี้

1. ปัญหาค่านักเรียนและการนำหลักสูตรไปใช้

ปัญหาการบริหารงานวิชาการโดยส่วนรวมค่านักเรียน อยู่ในระดับน้อย ครูสอนศาสนาอิสลาม และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ มีความเห็นตรงกันว่า ข้อคำถามที่มีปัญหามากกว่าข้ออื่น ๆ ได้แก่ "ครูสอนศาสนาอิสลามขาดความรู้ ความเข้าใจในการนำหลักสูตรและ เอกสารหลักสูตรไปใช้" ส่วนผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า "ผู้บริหารโรงเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตามแนวทางของหลักสูตรอิสลามศึกษายังไม่เพียงพอ" เป็นปัญหามากกว่าข้ออื่น ๆ

2. ปัญหาการเรียนการสอน

ปัญหาการบริหารงานวิชาการโดยส่วนรวมค่านักเรียน อยู่ในระดับน้อย ผู้บริหารโรงเรียน ครูสอนศาสนาอิสลาม และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ มีความเห็นตรงกันว่า ข้อคำถามที่มีปัญหามากกว่าข้ออื่น ๆ ได้แก่ "ครูสอนศาสนาอิสลามขาดความรู้ และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน" ซึ่งมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

3. ปัญหาการสอนอิสลามศึกษา

ปัญหาการบริหารงานวิชาการ โดยส่วนรวมค่านักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารโรงเรียน ครูสอนศาสนาอิสลาม และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ มีความเห็นตรงกันว่า เรื่องที่มีปัญหามากที่สุดในค่านักเรียน ได้แก่ "การจัดบริการเกี่ยวกับหนังสือศาสนาอิสลามเพื่อการค้นคว้ายังไม่เพียงพอ" ซึ่งเป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับข้อคำถามที่มีปัญหาน้อยที่สุดในค่านักเรียนได้แก่ "ครูสอนศาสนาอิสลามขาดความรู้ และทักษะในการผลิตและใช้อุปกรณ์การสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา" ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า เป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง แต่ครูสอนศาสนาอิสลาม และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ มีความเห็นว่า เป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย

4. ปัญหาการบริหารงานเสริมหลักสูตร

ปัญหาการบริหารงานวิชาการโดยส่วนรวมนี้อยู่ในระดับน้อย ผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นว่า ข้อคำถามที่มีปัญหามากกว่าข้ออื่น ๆ ได้แก่ "ครูสอนศาสนาอิสลามขาดความรู้ และไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมเสริมหลักสูตร" ส่วนครูสอนศาสนาอิสลาม และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการมีความเห็นว่า ข้อคำถามที่มีปัญหามากกว่าข้ออื่น ๆ ในค่านนี้ ได้แก่ "บุคลากรและประชาชนในท้องถิ่นให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมทางศาสนาอิสลามน้อยมาก" ซึ่งเป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย ส่วนข้อคำถามที่ไม่มีปัญหา ได้แก่ "โรงเรียนไม่สนับสนุนให้จัดกิจกรรมทางศาสนาอิสลาม"

5. ปัญหาการบริหารงานนิเทศการศึกษา

ปัญหาการบริหารงานวิชาการโดยส่วนรวมนี้อยู่ในระดับน้อย โดยที่ผู้บริหารโรงเรียน ครูสอนศาสนาอิสลาม และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ มีความเห็นตรงกันว่า ข้อคำถามที่มีปัญหามากกว่าข้ออื่น ๆ ได้แก่ "ศึกษานิเทศก์จังหวัดและศึกษานิเทศก์อำเภอติดตามผลการใช้หลักสูตรอิสลามในโรงเรียนน้อย"

6. ปัญหาการบริหารงานวัดและประเมินผลการศึกษา

ปัญหาการบริหารงานวิชาการโดยส่วนรวมนี้อยู่ในระดับน้อย ผู้บริหารโรงเรียน ครูสอนศาสนาอิสลาม และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ มีความเห็นตรงกันว่า ข้อคำถามที่มีปัญหามากกว่าข้ออื่น ๆ ได้แก่ "โรงเรียนขาดเครื่องมือวัดผลวิชาอิสลามศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เช่นข้อสอบที่ผ่านการวิเคราะห์แล้ว" ซึ่งมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ข้อคำถามที่มีปัญหาน้อยที่สุด ในค่านนี้ทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นตรงกันคือ "ครูสอนศาสนาอิสลามไม่เข้าใจวิธีใช้แบบทดสอบคะแนนการประเมินผลประจำปี ตามโครงการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา (อศ.ป.02)"

ผลการวิจัยที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด และจากการสัมภาษณ์ พบว่า ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานวิชาการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียน พอสรุไปได้ดังนี้

1. ปัญหาและข้อเสนอแนะ ด้านหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้

1.1 ปัญหาหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียน ครูสอนศาสนาอิสลาม และคณะครูในโรงเรียนไม่เข้าใจหลักสูตรอิสลามศึกษา ทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ

1.2 ข้อเสนอแนะด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่ให้มีการออกไปรับรองคุณวุฒิทางศาสนา แก่นักเรียนเมื่อเรียนจบหลักสูตรอิสลามศึกษาแล้ว

2. ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการเรียนการสอน

2.1 ปัญหาการเรียนการสอน ได้แก่ ครูสอนศาสนาอิสลามขาดเทคนิค และวิธีสอน ไม่ปรับปรุงวิธีสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 และความสนใจของผู้เรียน ทั้งนี้เพราะครูสอนศาสนาอิสลามมีวุฒิสามัญทั่วไป ไม่ได้จบการศึกษาทางวิชาการ

2.2 ข้อเสนอแนะด้านการเรียนการสอน ได้แก่ ให้เขตการศึกษา 2 จัดอบรมครูสอนศาสนาอิสลาม เรื่องเทคนิคและวิธีการสอน ปีละ 1 ครั้ง จัดให้มีการประชุมครูสอนศาสนาอิสลาม ในระดับกลุ่มโรงเรียน เพื่อจัดทำกำหนดการสอน โดยมีครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการร่วมอยู่ด้วย

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านสื่อการเรียนการสอน

3.1 ปัญหาสื่อการเรียนการสอน ได้แก่ ขาดสื่อการเรียนการสอน วิชาอิสลามศึกษาเป็นอย่างมาก เช่น เครื่องเล่นเทป ม้วนเทป การอ่านอัลกุรอาน รูปภาพสถานที่สำคัญของศาสนาอิสลาม ฯลฯ

3.2 ข้อเสนอแนะ ด้านสื่อการเรียนการสอน ได้แก่ ควรจัดทำสื่อการเรียนการสอน วิชาอิสลามศึกษาให้มาก พร้อมคู่มือในการผลิตสื่อด้วย ควรจัดสรรหนังสืออ่านเพิ่มเติมและหนังสืออ่านประกอบให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อการซื้อสื่อการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษาให้มาก

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะ คำนึงกิจกรรมเสริมหลักสูตร

4.1 ปัญหา คำนึงกิจกรรมเสริมหลักสูตร ได้แก่ โรงเรียนไม่มีห้องอิสลามศึกษา และห้องละหมาด โดยเฉพาะ ทำให้เกิดปัญหาหลายประการ เช่น ไม่สะดวกในการเตรียมการสอน ไม่สามารถจัดห้องเรียนให้เหมาะสมกับการสอนที่มีบรรยากาศแบบอิสลาม ไม่สะดวกในการจัดกิจกรรมการสอน

4.2 ข้อเสนอแนะ คำนึงกิจกรรมเสริมหลักสูตร ได้แก่ จัดสรรงบประมาณ ส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนาอิสลาม เช่น สร้างสถานที่ละหมาด ซื้อเสื่อน้ำมันปูห้องละหมาด แจกเสื่อละหมาดให้นักเรียนที่ยากจน

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะ คำนึงการนิเทศการศึกษา

5.1 ปัญหา คำนึงการนิเทศการศึกษา ได้แก่ ขาดการนิเทศและติดตามผลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ศึกษานิเทศก์อำเภอ ศึกษานิเทศก์จังหวัด และเจ้าหน้าที่ฝ่ายโครงการสอนศาสนาอิสลาม ประจำเขตการศึกษา 2

5.2 ข้อเสนอแนะ คำนึงการนิเทศการศึกษา ได้แก่ ควรจัดให้มีการประชุมอบรมสัมมนาร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียน ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูสอนศาสนาอิสลาม อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ให้ศึกษานิเทศก์อำเภอ ศึกษานิเทศก์จังหวัด และเจ้าหน้าที่ฝ่ายโครงการสอนศาสนาอิสลาม ประจำเขตการศึกษา 2 นิเทศและติดตามผลการสอนของครูสอนศาสนาอิสลาม อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง จัดอบรมครูสอนศาสนาอิสลาม ให้มีความรู้ด้านเทคนิคและวิธีการสอน ด้านจิตวิทยา การวัดและประเมินผลการศึกษา การผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอน

6. ปัญหาและข้อเสนอแนะ คำนึงการวัดและประเมินผลการศึกษา

6.1 ปัญหา คำนึงการวัดและประเมินผลการศึกษา ได้แก่ ครูสอนศาสนาอิสลาม มีความเข้าใจในเรื่องวิธีการวัดและประเมินผลการศึกษา ตลอดจนการทำหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการประเมินผล ยังไม่เพียงพอ

6.2 ข้อเสนอแนะ คำนึงการวัดและประเมินผลการศึกษา ได้แก่ ควรจัดทำข้อสอบวิชาอิสลามศึกษาระดับอำเภอ หรือ จังหวัด ทั้งนี้เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ยกเว้น

การสอบปลายปี ชั้นประถมศึกษา 6 ให้ทางฝ่ายโครงการสอนศาสนาอิสลาม ประจำเขต
การศึกษา 2 เป็นผู้ออกข้อสอบ

อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

1. สถานภาพของผู้ขอแบบสอบถาม

1.1 ผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุระหว่าง 46-50 ปี มีอายุราชการ
ระหว่าง 21-25 ปี หมายความว่าประสบการณ์ในการสอนและการทำงานมาแล้วเป็นอย่างดี มีวุฒิ
ทางการศึกษาระดับปริญญาตรี มากกว่าวุฒิทางการศึกษาอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 63.91 ซึ่งแสดง
ให้เห็นว่านอกจากจะมีประสบการณ์ในการทำงานมาแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากมีความรู้
ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ ใ้รับการศึกษาล่าเรียนมาเป็นอย่างดี และมีผู้บริหาร
โรงเรียนอีกจำนวนไม่น้อย คือ ร้อยละ 35.34 มีวุฒิทางการศึกษาคำกว่าระดับปริญญาตรี
ซึ่งอาจจะไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ผู้บริหารการศึกษา ทั้งนี้เพราะผู้ที่จะเป็นผู้บริหาร
โรงเรียนนั้น จำเป็นต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ ใ้รับการฝึกฝนและ
ล่ำเรียนมาเป็นอย่างดี เพื่อให้การบริหารโรงเรียนบรรลุตามเป้าหมาย จากผลการวิจัย
พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และนับถือ
ศาสนาพุทธมากกว่าศาสนาอิสลามนั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนอีกจำนวน
ไม่น้อยไม่เข้าใจขนบธรรมเนียม ประเพณี และหลักการของศาสนาอิสลามเท่าที่ควร บางครั้ง
ทำให้เกิดปัญหา การบริหารงานในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดกิจกรรมที่ขัดกับ
หลักการของศาสนาอิสลาม ฉะนั้นก่อนที่จะมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน สมควรที่ผู้
บริหารโรงเรียนจะได้ศึกษา และปรึกษาหารือกับคณะครูและผู้นำทางศาสนาอิสลามในท้องถิ่น
เสียก่อน

1.2 ครูสอนศาสนาอิสลาม เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ส่วนมากมีอายุระหว่าง
21-25 ปี มีวุฒิสามัญ ม.ศ.3 หรือเทียบเท่ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.14 วุฒิศาสนา

ระดับชานาฮี คิดเป็นร้อยละ 38.35 แสดงให้เห็นว่าครูสอนศาสนาอิสลามมีวุฒิวิชาชีพสามัญ คำและมีวุฒิทางศาสนาต่ำกว่าระดับชานาฮี เป็นจำนวนมาก เช่น ระดับอิติกาฮิ (ป.4 ษาหรับ) มีถึงร้อยละ 26.31 ส่วนใหญ่จบการศึกษาจากโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนา อิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากกรณีที่ครูสอนศาสนาอิสลามไม่มีวุฒิทางครู มีวุฒิทาง ศาสนาคำ และมีประสบการณ์ในการสอนน้อย ย่อมเป็นสาเหตุสำคัญของปัญหาประการหนึ่ง โดยเฉพาะบุคคลที่มีอาชีพครูนั้นจะต้องมีความรู้ด้านวิชาการและวิชาชีพ (Scholastic and Professional Preparation) เป็นหลักสำคัญ ผู้มีความรู้ไม่เพียงพอ ย่อมจะดำเนินการสอนไปไต่ยาก (พัส ตินาสินทร์ 2513: 63) ควบคู่กันฝ่าย โครงการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้ เขตการศึกษา 2 และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรสนับสนุนส่งเสริมให้ บุคคลเหล่านี้ได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาบุคลากร ทางการศึกษาให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาคือไป

1.3 ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 26-30 ปี มีอายุ ราชการน้อยกว่า 6 ปี - 10 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.66 มีวุฒิทางการศึกษาระดับ ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 65.41 คำรองตำแหน่งอาจารย์ 1 มากกว่าตำแหน่งอื่น ๆ มีภูมิลำเนา เติม อยู่ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คิดเป็นร้อยละ 82.71 และนับถือศาสนาพุทธมากกว่า ศาสนาอิสลาม ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการเป็นบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกและแต่งตั้งจากผู้บริหาร โรงเรียนให้ทำหน้าที่ฝ่ายวิชาการโรงเรียน โดยที่ผู้บริหารโรงเรียนจะเลือกจากบุคคลที่มี ความรู้ ความสามารถ ในด้านกรเรียนการสอน เพื่อทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลืองาน วิชาการของโรงเรียน จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าครูสอนศาสนาอิสลามเวลามีปัญหาทาง การสอน จะไปปรึกษาขอรับคำแนะนำจากครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็น ว่า ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการมีบทบาทต่อการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษาเป็นอย่างมาก

2. สภาพการบริหารงานวิชาการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียน

จากผลการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า สภาพการบริหารงานวิชาการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไกร ไทยกลา (2523: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดแพร่" และผลการวิจัยของ อำไพวรรณ ยศประสิทธิ์ (2527: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูเกี่ยวกับบทบาททางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์" ซึ่งพบว่าโรงเรียนปฏิบัติงานด้านวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรถือว่างานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่สุด ดังที่ อภิรมย์ ฃ นคร (2517: 43) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการมีความสำคัญมากที่สุด อาจารย์ใหญ่ทุกคนควรรับผิดชอบงานวิชาการเป็นอันดับแรก เพราะหน้าที่ของโรงเรียนคือการให้บริการทางวิชาการ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงควรให้ความสนใจและปฏิบัติงานด้านวิชาการให้มากกว่านี้ เพราะการจัดการเรียนการสอนวิชาอิสลามในโรงเรียนนั้นเป็นการจัดการศึกษาเพื่อสนองนโยบายสภาความมั่นคงแห่งชาติ การแก้ปัญหาการจัดการศึกษาของเขตการศึกษา 2 และสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่าสภาพการบริหารงานวิชาการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียน มีประเด็นที่น่าสนใจในแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 ก้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

สภาพการบริหารงานวิชาการสอนศาสนาอิสลามค้ำนี้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไกร ไทยกล้า (2523: บทที่ย่อ) ที่พบว่าภารกิจและการปฏิบัติงานค้ำนี้ในโรงเรียนทุกขนาด ได้ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง การที่ "ครูสอนศาสนาอิสลามได้ใช้หลักสูตร คู่มือครู และแผนการสอนประกอบการสอน" ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากนั้น นับว่าเป็นสิ่งที่ดีและควรให้การส่งเสริม เพราะหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ จะสำเร็จหรือล้มเหลว ขึ้นอยู่กับการสอนของครู ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดของการนำหลักสูตรไปใช้ (สุมิตร คุณานุกร 2520: 121) และการสอนของครูจะไ้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรนั้น ครูสอนศาสนาอิสลามจะต้องมีการเตรียมการสอนล่วงหน้าก่อนดำเนินการสอนให้เป็นที่พอใจตามหลักสูตรและแผนการสอนที่ได้กำหนดและเสนอแนะไว้ ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการมีความคิดเห็นว่า ข้อที่มีการปฏิบัติน้อยได้แก่ "มีการสนทนาหรืออภิปรายเกี่ยวกับหลักสูตรอิสลามศึกษาที่ใช้ในโรงเรียนกับผู้หรือผู้นำทางศาสนาอิสลามในโรงเรียน" ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าครูสอนศาสนาอิสลามในฐานะที่เป็นบุคคลที่มีความรู้ทางศาสนาในโรงเรียน ควรจะไ้มีการสนทนาพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรอิสลามศึกษา ที่ใช้ในโรงเรียน ทั้งนี้นอกจากจะไ้นำเอาความรู้ทางศาสนาไปปรับปรุงการเรียนการสอนแล้ว ยังจะเป็นการประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรในโรงเรียนอีกด้วย และจะไ้ทราบว่าเด็กนักเรียนของเขาเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง เมื่อนำหลักสูตรอิสลามศึกษาไปใช้ในโรงเรียน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มครูสอนศาสนาอิสลาม และกลุ่มครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ พบว่าโรงเรียนมีเอกสารหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ.2523 และแผนการสอนครบทุกโรงเรียน ซึ่งครูสอนศาสนาอิสลามสามารถนำไปประกอบการเตรียมการสอนได้สะดวก กลุ่มครูสอนศาสนาอิสลามมีความคิดเห็นว่า หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ.2523 และเนื้อหาในหนังสือเรียนมีความเหมาะสมกับวัยและระดับชั้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษา แต่มีบางเรื่องไ้เห็นว่ายังไม่เหมาะสม เช่น เรื่องหลักการศรัทธา ชั้นประถมศึกษาที่ 5 คุณลักษณะของ

อัลลฮ์ 20 ประการ ง่ายเกินไป ส่วนเรื่องที่ยากเกินไปสำหรับเด็ก ได้แก่ เรื่องหลักการศรัทธา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 2, 3 และ 6 เนื้อหาในหนังสือเรียนใช้ภาษายากสำหรับเด็ก เช่น วิชาศาสนประวัติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยมีความเห็นว่าทางฝ่ายโครงการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำเขตการศึกษา 2 ในฐานะผู้รับผิดชอบในการร่างหลักสูตร และแต่งหนังสือเรียน ควรจะได้มีการพิจารณาในเรื่องนี้

2.2 ด้านการเรียนการสอน

สภาพการบริหารงานวิชาการสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางสอดคล้องกับงานวิจัยของอำไพวรรณ ยศประสิทธิ์ (2527: บทคัดย่อ) ที่พบว่าบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ก้นหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นตรงกันว่า ข้อที่มีการปฏิบัติมากในขั้นนี้ ได้แก่ "การสอนมุ่งให้นักเรียนนำความรู้ และหลักธรรมทางศาสนาอิสลามไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้" ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่โรงเรียนควรส่งเสริมและสนับสนุนเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ใหญ่โตให้ได้มีโอกาสเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และนำความรู้ที่ได้จากการเรียนไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ รองลงมาได้แก่ "การกระตุ้นให้ครูสอนศาสนาอิสลามเห็นความสำคัญของการทำบันทึกการสอน เพื่อเตรียมการสอนล่วงหน้าอยู่เสมอ" ซึ่งเป็นบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนด้านการจัดการเรียนการสอนที่จะต้องคอยกระตุ้นให้ครูเอาใจใส่ต่อการสอนทวยวิธีการต่าง ๆ และดูแลให้มีการปรับปรุงการสอนให้เป็นไปตามแนวทางที่หลักสูตรกำหนด เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ข้อที่มีการปฏิบัติน้อย คือ "มีการเชิญวิทยากรหรือผู้รู้ทางศาสนาในท้องถิ่นมาช่วยอบรมและช่วยสอนตามโอกาสอันควร" ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากโรงเรียนมีเวลาจำกัด ประกอบกับโรงเรียนมีครูสอนศาสนาอิสลามให้การอบรมอยู่แล้วก็ได้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า โรงเรียนน่าจะเชิญวิทยากรหรือผู้รู้ทางศาสนาอิสลามมาให้การอบรมเป็นครั้งคราว หรืออาจเชิญมาในวันที่มีการจัดกิจกรรมวันเมาลิดก็ได้

จากการวิจัยครั้งนี้จึงมีผลการค้นพบว่า ครูสอนศาสนาอิสลามใช้เทคนิคและวิธีการสอนหลาย ๆ วิธีก็ตาม แต่ผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการส่วนหนึ่ง

คิดเป็นร้อยละ 30.00 และ 19.35 ตามลำดับ มีความคิดเห็นว่า ครูสอนศาสนาอิสลามควร จะได้มีการปรับปรุงเทคนิคและวิธีการสอน เพราะครูสอนศาสนาอิสลามมิได้จบวิชาครูมา มีประสบการณ์ ในการสอนน้อย ฉะนั้นเป็นหน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ ที่จะต้องให้ความช่วยเหลือ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูสอนศาสนาอิสลามควรจะได้ศึกษาจากหนังสือ และเอกสารต่าง ๆ อันนี้ ผู้บริหารโรงเรียน และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการควรที่จะมีการนิเทศการศึกษาและติดตามผลอย่างสม่ำเสมอและถ้า มีโอกาสก็ควรนำครูสอนศาสนาอิสลามไปดูการสอนของครูที่สอนดีเกิน ซึ่งอาจเป็นภายใน โรงเรียนเดียวกัน หรือโรงเรียนอื่นก็ได้ ฝ่ายโครงการสอนศาสนาอิสลามประจำเขตการศึกษา 2 และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดควรจะได้มีโครงการประชุมอบรมครูสอนศาสนาอิสลาม เป็นครั้งคราวในแต่ละปีการศึกษา

2.3 คำนี้อการเรียนการสอน

สภาพการบริหารงานวิชาการสอนศาสนาอิสลามในค้ำนี้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง ผลการวิจัยนี้สูงกว่าผลการวิจัยของแมม ซินพงษ์ (2521: บทคัดย่อ) ทำการ วิจัยเรื่อง "การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัดภาคใต้ ของประเทศไทย" สรุปว่า งานค้ำนี้อการเรียนการสอนโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้าง น้อย จากผลการวิจัยที่ได้จากแบบสอบถาม โรงเรียน "ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูสอนศาสนา อิสลามรู้จักวิธีสร้าง และทำค้ำนี้อการเรียนการสอนมาใช้ประกอบการสอน" มีการปฏิบัติอยู่ใน ระดับปานกลางและสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ที่ผู้บริหารโรงเรียนและครู หัวหน้าฝ่ายวิชาการโรงเรียนได้ให้ความช่วยเหลือครูสอนศาสนาอิสลาม ด้วยการให้วัสดุใน การผลิตค้ำนี้อการเรียนการสอนและให้คำแนะนำในการผลิตค้ำนี้อ ครูสอนศาสนาอิสลามมีความคิด เห็นว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ "มีการจัดเตรียมค้ำนี้อการเรียนการสอนตาม แบบการสอนวิชาอิสลามศึกษาได้ดำเนินไว้" ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทั้งผู้บริหารโรงเรียน และครู สอนศาสนาอิสลามให้ความสำคัญกับค้ำนี้อการเรียนการสอนเพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุ ความสำเร็จของหลักสูตร และมีคุณค่าต่อการเรียนการสอน ดังที่ เอกการ์ เดล Dale 1969: 8) ได้กล่าวว่า ค้ำนี้อการเรียนการสอนมีความสำคัญและมีคุณค่าต่อ การเรียนการสอนในปัจจุบันเป็นอย่างมาก ข้อที่มีการปฏิบัติน้อยกว่าข้ออื่น ๆ ผู้บริหาร โรงเรียนและครูสอนศาสนาอิสลามมีความคิดเห็นว่า "โรงเรียนมีหนังสืออ่านประกอบ

เกี่ยวกับศาสนาอิสลามสำหรับบริการครูและนักเรียนในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม* ส่วนครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการมีความคิดเห็นว่า "จัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ และสื่อการเรียนการสอนวิชาอิสลามให้ใช้ได้ใช้ในโรงเรียน" ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากหนังสืออ่านประกอบที่เกี่ยวกับศาสนาอิสลามและสื่อการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษา โดยเฉพาะในปัจจุบันยังมีน้อยและหาซื้อได้ยาก จากผลการวิจัยพบว่าสื่อการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษา ส่วนมากจะได้นำจากฝ่ายโครงการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำเขตการศึกษา 2

2.4 คำนึงกิจกรรมเสริมหลักสูตร

สภาพการบริหารงานวิชาการสอนศาสนาอิสลามค่านนี้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มครูสอนศาสนาอิสลาม และกลุ่มครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการมีความเห็นตรงกันว่าข้อที่มีการปฏิบัติมากกว่าข้ออื่น ๆ ได้แก่ "นักเรียนให้ความร่วมมือในการจัดหรือร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลาม" ซึ่งกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน และกลุ่มครูสอนศาสนาอิสลาม มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนกลุ่มครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง การที่นักเรียนให้ความร่วมมือในการจัดหรือร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลาม แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความสนใจในการเรียนวิชาอิสลามศึกษา เป็นการสนองความต้องการของนักเรียน ทำให้เกิดประโยชน์แก่ตัวนักเรียนเอง เรื่องที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดในค่านนี้ ทั้งกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มครูสอนศาสนาอิสลาม และกลุ่มครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ต่างมีความคิดเห็นว่าโรงเรียน "มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับวิชาอิสลามศึกษาในโรงเรียนเป็นครั้งคราว" ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมค่านนี้ให้มากขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมการเรียนในหลักสูตรให้กว้างขวางยิ่งขึ้น การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับวิชาอิสลามศึกษาในโรงเรียน อาจทำได้หลายลักษณะ เช่น จัดในห้องเรียนโดยให้ครูสอนศาสนาอิสลามร่วมกับนักเรียน และการจัดนอกโรงเรียน เช่น จัดนิทรรศการทางศาสนาอิสลามในวันการประถมศึกษาแห่งชาติ ร่วมกับกลุ่มโรงเรียน หรือทางอำเภอ เป็นต้น

จากผลการวิจัยที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ พบว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่โรงเรียนจัดมากที่สุด ได้แก่ การจัดกิจกรรมวันเมลาสิก(วันประสูติของท่านศาสดามุฮัมมัด) มีการจัดกิจกรรมในโรงเรียน และนอกโรงเรียนจัดร่วมกับชุมชนที่มีสภิกหรือสุเหร่า

2.5 การนิเทศการศึกษา

สภาพการบริหารงานวิชาการสอนศาสนาอิสลามค่านนี้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยนี้สูงกว่าผลการวิจัยของ จรินทร์ นาคศรีอาภรณ์ (2520 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง "การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสาธิตระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร" ซึ่งสรุปผลการวิจัยด้านการนิเทศการสอนว่ามีการปฏิบัติค่อนข้างน้อย จากผลการวิจัยที่ได้จากแบบสอบถามพบว่า กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน และกลุ่มครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ มีความเห็นตรงกันว่า เรื่องที่มีการปฏิบัติมากกว่าเรื่องอื่น ๆ ในค่านนี้ ได้แก่ "มีการติดตามผลการสอนวิชาอิสลามศึกษาของครูอยู่เสมอ" ส่วนกลุ่มครูสอนศาสนาอิสลาม มีความคิดเห็นว่า "ฝ่ายโครงการสอนศาสนาอิสลาม เขตการศึกษา 2 เคยให้ความช่วยเหลืองานวิชาการสอนศาสนาอิสลามของโรงเรียน" การที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ให้ความสำคัญการนิเทศการสอน แสดงให้เห็นว่าบุคคลดังกล่าวมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของการนิเทศการศึกษาเป็นเรื่องของการให้ความช่วยเหลือแก่ครูอย่างสม่ำเสมอ ทั้ง คิมบอล ไวลด์ (Wile 1967 : 5) ได้กล่าวว่า "การนิเทศการศึกษาเป็นกิจกรรมการให้ความช่วยเหลือแก่ครูในการพัฒนาการเรียนการสอนไปในแนวทางที่ดีขึ้น" การนิเทศการศึกษาในปัจจุบันนี้ควรที่จะ เน้นการนิเทศภายในให้มากขึ้น เพราะผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการย่อมมีความเข้าใจสภาพปัญหาได้ดีกว่าบุคคลภายนอก และอยู่ใกล้ชิดกับครูสอนศาสนาอิสลามมากที่สุด ค้วย เหตุนี้จึง เป็นหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียน และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการที่จะคอยศึกษาและทำความเข้าใจ เกี่ยวกับการเรียนการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียน เพื่อจะได้ให้ความช่วยเหลือแก่ครูสอนศาสนาอิสลามให้เป็นไปในแนวทางที่หลักสูตรต้องการได้ จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า บุคคลที่ให้ความช่วยเหลือในการสอนวิชาอิสลามศึกษาแก่ครูสอนศาสนาอิสลามมากที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน รองลงมาได้แก่ ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ นิเทศและติดตามผลการสอนวิชาอิสลามศึกษาในเรื่องการแนะนำเทคนิคและวิธีการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตร รองลงมาได้แก่การประเมินผลวิชาอิสลามศึกษา ส่วนครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ส่วนมากจะให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษา

ในเรื่องการวัด และประเมินผลการศึกษา เช่น การตรวจสอบจุดประสงค์การออกข้อสอบและการทำ อศ.ป. 02 เป็นต้น ส่วนครูสอนศาสนาอิสลามมักจะขอความช่วยเหลือจากผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการในเรื่องการเรียนการสอนมากที่สุด

2.6 คำนการวัดและประเมินผลการศึกษา

สภาพการบริหารงานวิชาการสอนศาสนาอิสลามค้ำนี้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางจากการวิจัยพบว่า เรื่องที่มีการปฏิบัติมากกว่าเรื่องอื่น ๆ ในค้ำนี้ ได้แก่ "ผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการให้คำแนะนำเกี่ยวกับหลักการและวิธีการประเมินการเรียนแก่ครูสอนศาสนาอิสลาม" เรื่องที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดในค้ำนี้ กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและกลุ่มครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ มีความเห็นตรงกันคือ "วิเคราะห์และประเมินผลการสอนของครูสอนศาสนาอิสลามในรอบปีที่ผ่านมา" ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรจะให้มีการวิเคราะห์และประเมินผลการสอนของครูสอนศาสนาอิสลาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนทราบว่าครูสอนศาสนาอิสลามควรจะได้รับช่วยเหลือในด้านใดและอย่างไรบ้าง รวมทั้งการที่จะนิเทศ และแนะนำครูในเรื่องอะไร เป็นต้น จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า โรงเรียนที่ทำการวิเคราะห์และประเมินผลการสอนของครูสอนศาสนาอิสลามในรอบปีที่ผ่านมา สรุปลงไว้ว่า ครูสอนศาสนาอิสลามควรได้รับความช่วยเหลือในด้านเทคนิคและวิธีการสอน รอดลงมาได้แก่ การผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลการศึกษาตามลำดับ ทั้งนี้ก็เพราะว่าครูสอนศาสนาอิสลามไม่ได้เรียนวิชาครูมา กลุ่มครูสอนศาสนาอิสลามมีความคิดเห็นว่า เรื่องที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดในค้ำนี้คือ "รายงานผลการเรียนของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบหลังการวัดแต่ละครั้ง" อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูสอนศาสนาอิสลามไม่เห็นความสำคัญของเรื่องนี้ จากการวิจัยยังพบว่า ส่วนมากโรงเรียนไม่เคยทำการวิเคราะห์ข้อสอบวิชาอิสลามศึกษา อาจเนื่องมาจากครูสอนศาสนาอิสลามไม่มีความรู้ทางด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา และผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการไม่เห็นความสำคัญของการวิเคราะห์ข้อสอบ และไม่เคยนำผลการสอบไปปรึกษาหารือกับครูสอนศาสนาอิสลาม เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

3. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานวิชาการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียน

ผลการวิจัยที่ได้จากแบบสอบถามพบว่า ปัญหาในการบริหารงานวิชาการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียน โดยส่วนรวมแล้ว มีปัญหาอยู่ในระดัมน้อย ปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอน เป็นปัญหามากกว่าด้านอื่น ๆ คือ เป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นปัญหาน้อยที่สุด

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานวิชาการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียน มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

3.1 ปัญหาด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

มีปัญหาเกี่ยวกับ "ครูสอนศาสนาอิสลามขาดความรู้ ความเข้าใจในการนำหลักสูตรและเอกสารหลักสูตรไปใช้" "ผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูในโรงเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตามแนวทางของหลักสูตรอิสลามศึกษาอย่างไม่ดีพอ ทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ" แนวทางแก้ปัญหา เห็นควรจัดการประชุมอบรม ผู้บริหารโรงเรียน ครูสอนศาสนาอิสลาม และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการในโรงเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องการนำหลักสูตรไปใช้และการปฏิบัติตามแนวทางของหลักสูตร ทั้งนี้เพื่อมิให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ การจัดการประชุมอบรม อาจจัดในระดัอำเภอ จังหวัด หรือ เขตการศึกษา

3.2 ปัญหาด้านการเรียนการสอน

ปัญหาด้านนี้ ได้แก่ "ครูสอนศาสนาอิสลามขาดความรู้ และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ไม่ปรับปรุงวิธีสอนให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน" ทั้งนี้เนื่องจากครูสอนศาสนาอิสลามไม่มีวุฒิทางครู ไม่เคยเรียนวิชาหลักการสอนศาสนาอิสลามมากนัก ทำให้ครูสอนศาสนาอิสลามขาดทักษะดังกล่าว วิธีการแก้ปัญหานี้ ผู้บริหารโรงเรียน และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ควรนิเทศและติดตามผลการสอนอย่างสม่ำเสมอ การให้ครูสอนศาสนาอิสลามไปสังเกตการสอนจากครูสอนดีเด่น การจัดอบรมระยะสั้น เกี่ยวกับเทคนิคการสอน และที่สำคัญคือ ครูสอนศาสนาอิสลามจะต้องหมั่นศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง จากตำรา และวารสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาอย่างสม่ำเสมอด้วย

3.3 ปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอน

ปัญหาการบริหารงานวิชาการโดยส่วนรวมด้านนี้ อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ "การจัดซื้อสื่อการเรียนการสอนเกี่ยวกับหนังสือศาสนาอิสลาม เพื่อการค้นคว้ายังไม่เพียงพอ" และ "ขาดสื่อ

การเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษาเป็นอย่างมาก* อาจเนื่องมาจากโรงเรียนไม่สามารถจัดซื้อหนังสือศาสนาอิสลาม และสื่อการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษา เพราะหายากและไม่มีจำหน่ายจึงเป็นเหตุให้ปัญหาคำนี้ เป็นปัญหามากกว่าคำอื่น ๆ แนวทางหนึ่งที่จะแก้ไขปัญหานี้ได้คือ ให้ทางฝ่ายโครงการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา ประจำเขตการศึกษา 2 ทำการสำรวจความต้องการของครูคำสอนการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษา แล้วดำเนินการจัดตั้งงบประมาณซื้อสื่อการเรียนการสอน เพื่อแจกจ่ายให้แก่โรงเรียนต่อไป หรืออาจจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับการผลิตสื่อการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษา ในช่วงเวลาปิดภาคเรียนก็ได้

3.4 ปัญหาค่านกิจกรรมเสริมหลักสูตร

กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่า "ครูสอนศาสนาอิสลามขาดความรู้ และไม่เห็น ความสำคัญของกิจกรรมเสริมหลักสูตร" เป็นปัญหามากกว่าข้ออื่น ๆ ส่วนกลุ่มครูสอนศาสนาอิสลามและกลุ่มครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ มีความคิดเห็นว่า ข้อที่มีปัญหามากกว่าข้ออื่น ๆ ในคำนี้ ได้แก่ "ผู้ปกครอง และประชาชนในท้องถิ่นให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมทางศาสนาอิสลามน้อยมาก" การแก้ปัญหาเรื่องนี้เป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ที่จะต้องชี้แจงให้ครูสอนศาสนาอิสลามมีความรู้ความเข้าใจ และเห็น ความสำคัญของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารโรงเรียนควร ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียนขึ้น การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรบางอย่าง จำเป็นจะต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองและประชาชนในท้องถิ่น ฉะนั้นผู้บริหารโรงเรียน ครูสอนศาสนาอิสลาม และคณะครูในโรงเรียนจะต้องช่วยกัน ประชาสัมพันธ์ ให้ผู้ปกครองและประชาชนในท้องถิ่นได้เข้าใจและให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมากยิ่งขึ้น

3.5 ปัญหาค่านการนิเทศการศึกษา

ปัญหาคำนี้ ได้แก่ "ขาดการนิเทศและติดตามผลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่นศึกษานิเทศก์อำเภอ ศึกษานิเทศก์จังหวัด และเจ้าหน้าที่ฝ่ายโครงการสอนศาสนาอิสลาม ในโรงเรียนประถมศึกษา ประจำเขตการศึกษา 2" ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอ ศึกษานิเทศก์จังหวัด และเจ้าหน้าที่ฝ่ายโครงการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา ประจำเขตการศึกษา 2 ควรมีการนิเทศและติดตามผลการสอนศาสนาอิสลาม ในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

3.6 ปัญหาการวัดและประเมินผลการศึกษา

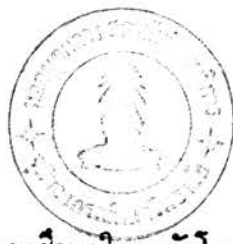
ข้อความที่มีปัญหามากกว่าข้ออื่น ๆ ในคานนี้ ได้แก่ "โรงเรียนขาดเครื่องมือวัดผลวิชาอิสลามศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เช่น ข้อสอบที่ผ่านการวิเคราะห์แล้ว" ซึ่งเป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจาก ครูสอนศาสนาอิสลามมีความเข้าใจในเรื่องการวัดและประเมินผลการศึกษายังไม่ดีพอ และครูในโรงเรียนไม่มีความรู้ในเรื่องการวิเคราะห์ข้อสอบ แนวทางแก้ปัญหาเรื่องนี้ทางโรงเรียน อำเภอ จังหวัด หรือเขตการศึกษา 2 ควรจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การวัดและประเมินผลการศึกษาโดยเน้นการสร้างเครื่องมือการวัดผลการศึกษา และการวิเคราะห์ข้อสอบ

ข้อค้นพบที่น่าสนใจที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดและจากการสัมภาษณ์ซึ่งมีความถี่น้อยพอสรุปได้ดังนี้

1. ครูสอนศาสนาอิสลามมีความรู้สามัญทั่วไป และมีความรู้ทางศาสนาอิสลามน้อย จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ครูสอนศาสนาอิสลามมีวุฒิทางศาสนาระดับอับดุลาคี (ชั้น 4 อาหรับ) มีถึงร้อยละ 26.31 ผู้วิจัยมีความเห็นว่าฝ่ายโครงการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้ เขตการศึกษา 2 และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ น่าที่จะส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรเหล่านั้นให้มีความรู้ ความสามารถต่อไป

2. ผู้นำทางศาสนาและบุคคลในชุมชนอีกจำนวนมาก ยังไม่เห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนการสอนวิชาอิสลามศึกษาในโรงเรียน เพราะการสอนต้องใช้ภาษาไทย ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่จะต้องประชาสัมพันธ์ให้ผู้นำทางศาสนา และบุคคลในชุมชน มีความเข้าใจและเห็นความสำคัญของประโยชน์ที่ได้จากการสอนวิชาอิสลามศึกษาในโรงเรียน

3. ความไม่เข้าใจในการสวดเทห์วิชาอิสลามศึกษาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ศึกษาในเทศ์อำเภอ จังหวัด และฝ่ายโครงการสอนศาสนาอิสลามฯ น่าที่จะได้มีการนิเทศและติดตามผลเพื่อจะใกล้ชิดแจ้งให้โรงเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในการสวดเทห์วิชาอิสลามศึกษาในกลุ่มวิชาดังกล่าว

4. ชาคการณ์เทศการศึกษาในระดับโรงเรียน เพราะผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการให้ความสนใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษาน้อย ทั้งนี้อาจสืบเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ไม่มีความรู้เกี่ยวกับวิชาอิสลามศึกษา เพราะไม่ได้รับการอบรมมาก่อน

5. ชาคการประสานงานระหว่างครูสอนศาสนาอิสลามภายในกลุ่มโรงเรียน อำเภอ เพื่อประชุมปรึกษาหารือแก้ปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนวิธีการปฏิบัติ ผู้วิจัยมีความเห็นว่ากลุ่มโรงเรียน และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ นี้จะเป็นแกนนำในการประสานงานระหว่างครูสอนศาสนาอิสลามภายในกลุ่มโรงเรียน และอำเภอ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษาในโรงเรียน

6. ครูสอนศาสนาอิสลามชาคมุญาซซิมสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ผู้ปกครองและประชาชนทั่วไป ไม่กล้าแสดงออก ทั้งนี้อาจสืบเนื่องจากครูสอนศาสนาอิสลามบางคนมีความรู้สึกที่ตนเองเป็นแค่เพียงวิทยากรพิเศษ ใ้รับค่าตอบแทนเป็นรายชั่วโมง มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการสอนน้อย จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ครูสอนศาสนาอิสลามชาคมุญาซซิมสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานและไม่กล้าแสดงออก ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียน และคณะครูในโรงเรียน ควรจะให้ครูสอนศาสนาอิสลามมีความรู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนที่จะต้องร่วมกันรับผิดชอบในการจัดการศึกษาของโรงเรียน และให้เขาได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน เห็นความสำคัญ และประโยชน์ของการประชาสัมพันธ์กับผู้ปกครอง และประชาชนในท้องถิ่น

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปรวบรวมเป็นข้อเสนอแนะได้ดังนี้

ก. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ควรให้มีการจัดประชุมอบรมผู้บริหารโรงเรียน และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมใหม่ความรู้ ความเข้าใจในการนำหลักสูตรอิสลามศึกษาไปใช้ในโรงเรียน เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามแนวทางของหลักสูตรได้อย่างถูกต้อง และจะเป็นการป้องกันการเกิดปัญหาในทางปฏิบัติ

2. ควรจัดให้มีการประชุมอบรมสัมมนาาร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียน ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูสอนศาสนาอิสลาม ในระดับอำเภอ จังหวัด หรือเขตการศึกษา เพื่อจะไ้ทราบปัญหา ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา และเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในการจัดการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษาในโรงเรียน
3. ควรจัดให้มีโครงการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และสมรรถภาพในการสอนแก่ ครูสอนศาสนาอิสลามเรื่องหลักการศึษา หลักการสอน จิตวิทยาการศึกษา และการวัด และ ประเมินผลทางการศึกษา
4. ศึกษาในเทศก์อำเภอ ศึกษาในเทศก์จังหวัด และเจ้าหน้าที่ฝ่ายโครงการ สอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้ เขตการศึกษา 2 ควรจะ ไ้มีการนิเทศ และติดตามผลการสอนของครูสอนศาสนาอิสลาม และจัดทำเป็นรายงานอย่าง สม่่าเสมอ
5. ควรจัดสรรวัสดุอุปกรณ์การสอน เอกสารการมลิตสื่อการสอน และหนังสือ อานประกอบวิชาอิสลามศึกษาให้เพียงพอกับความต้องการของโรงเรียน หรืออาจจะจัดให้มี ศูนย์สื่อการสอนวิชาอิสลามศึกษา ในระดับกลุ่มโรงเรียน หรือในระดับอำเภอขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกให้ครูมีสื่อในการสอนมากขึ้น
6. เพื่อให้การสอนวิชาอิสลามศึกษาเป็นมาตรฐานเดียวกัน ควรจัดทำข้อสอบ ปลายปี วิชาอิสลามศึกษาระดับอำเภอ หรือจังหวัด ยกเว้นการสอบปลายปี ชั้นประถมศึกษาที่ 6 ให้ทางฝ่ายโครงการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 2 เป็นผู้ ออกข้อสอบ
7. ควรให้มีการออกไปรับรองคุณวุฒิทางศาสนาอิสลามแก่นักเรียน เมื่อเรียน จบหลักสูตรอิสลามศึกษาในโรงเรียนแล้ว
8. เพื่อเป็นการบำรุงขวัญ และกำลังใจ เห็นควรเพิ่มเงินค่าตอบแทนแก่ครู สอนศาสนาอิสลาม จากชั่วโมงละ 30 บาท เป็นชั่วโมงละ 40 - 50 บาท
9. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรกำหนดตำแหน่งครู อิสลามศึกษา ขึ้นในโรงเรียน โดยบรรจุบุคคลที่มีวุฒิต่างครู วุฒิต่างศาสนาอิสลามไม่ต่ำกว่า

ระดับนานาชาติ และมีความประพฤติกว้างไกลเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับ
ของประชาชนทั่วไป

10. การแก้ปัญหาครูสอนศาสนาอิสลามมีน้อย แต่ต้องสอนมาก น่าจะสนับสนุน
ให้มีการทำชุดการสอนสำเร็จรูป (Learning Package) เพื่อช่วยลดเวลาการสอนของ
ครู และจะเพิ่มประสิทธิภาพการสอนของครูให้ดีขึ้น ทั้งนี้อาจกระทำโดยกลุ่มโรงเรียน หรือ
เขตการศึกษา 2 ก็ได้

ข. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากประสบการณ์ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าน่าจะได้มีการศึกษา
วิจัยในเรื่องต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าของผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัด อำเภอ และศึกษานิเทศก์
จังหวัดและอำเภอ ที่มีต่อการสอนวิชาอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดชายแดน
ภาคใต้
2. ทศนคติของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อการสอนวิชาอิสลามศึกษา
ในโรงเรียน
3. ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัด
ชายแดนภาคใต้